

ПРЕГЛЕД

РАЗКАЗИТЕ И ХУМОРЕСКИТЕ НА МИХАЛАКИ ГЕОРГИЕВ*

Близко четиридесет години Михалаки Георгиев (1854—1916) работи като писател-хуморист и публицист и завеща на българската литература редица разкази и хуморески, главно из живота на нашия селянин в северо-западна България.

Като четем сега наново тоя полуостарял за вкуса на днешните читатели писател, нас ни пленява неизтощимото и свежо остроумие, с което сж посипани хумореските му, както и неговата поразително-тжна наблюдателност на талантлив жанров художник-реалист и топлото чувство на хуманност и справедливост, което блика от най-хубавите му битови разкази.

Написани на шопско наречие, с един крайно своеобразен слог, в който живо се е отразила патриархалната простота и наивност на селските нрави наскоро след освобождението, разказите и хумореските на Мих. Георгиев ни разкриват, покрай симпатичните, светли чрти на стария народен бит, който си отива, тревожния и суров лик на новото време, настъпило още в началото на нашия свободен живот, когато животинските, хищни инстинкти на довчерашия роб лесно намираха престъпни пътища да се развихрят в пълната си необузданост за постигане богатство и власт.

Разгледани от чисто естетично гледище, независимо от идеите, битови и нравствени елементи, които повишават тяхната литературна стойност, разказите на Мих. Георгиев не задоволяват напълно придирчивия критик. Само някои от тях — „Рада“, „Отъ зло на по-зло“, „Патилъ, та знае“, „Мола Мутишъ Бегъ“, „Колаковския господаръ“ имат почти всички качества на художествени битови разкази с повече или по-малко развита фабула и заиржглена композиция, живо очертани характери, сжджрат драматични моменти и сждават психологично напрежение. Други — като „Тошо“, „Бае Митаръ пророкътъ“, „Коча Кюскията“, „Съ тебеширъ и вжгленъ“, „Лжовна клѣтва“, „Три срѣщи“ и „Така се лже човѣкъ“ — не могат да се нарекат художествени разкази, понеже в някои от тях описателният елемент измества повествователния („Тошо“), други сж много разпокжсани или претрупани с излишни подробности („Съ тебеширъ и вжгленъ“ и „Бае Митаръ Пророкътъ“) или сжджратъ лични и публицистични елементи („Три срѣщи“, „Така се лже човѣкъ“); трети пъкъ, макаръ

* Слжчинения на Михалаки Георгиевъ: Разкази и хуморески, съ прѣдговоръ отъ Ив. Вазовъ. Т. I, София 1920, стр. 184, ц. 12 лв.; т. II, София, 1921 г., стр. 130 ц. 20 лв. Книгоиздателство Г. Д. Юруковъ.